

Javaslat a

„ [BEREKI GYÓGYVÍZ] ”

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Dr. SZABÓ ÉVA

.....*Dr. Szabó Éva*.....

(aláírás)

BEREKFÜRDŐ. 2014. augusztus 25.

(település, dátum)

Bereki Kerítbarátok Köre
Egyesület
5309 Berekfürdő, Kenyeres Tanya
Külterület 0385
(P. H.)

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

BEREKI GYÓGYVÍZ

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- ☐ agrár- és ☒ egészség és életmód ☐ épített környezet
élelmiszergazdaság
- ☐ ipari és műszaki ☐ kulturális örökség ☐ sport
megoldások
- ☐ természeti környezet ☐ turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti értéket tartalmazó értéktár megnevezése:

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI ÉRTÉKTÁR

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Berekfürdő az Alföldön, a Nagykunság közepén található, Budapesttől 180 km-re, a Tisza-tavi régióban.

Története az 1920-as években a hőforrás felfedezésével kezdődik. Ebben az időszakban ezen a területen mindössze 5 tanya állt 35 lakossal. Ekkor a geológusok figyelme az Alföld felé fordult, úgy vélték, ezen a területen gazdag szénhidrogén bázis található, amelynek feltárására a kormány támogatásával kutató fúrások indultak. A hazai energiahordozók utáni kutatás úttörője, Pávai Vajna Ferenc főgeológus Karcag környéki fúrásai 1928. január 24-én földgázt és 56 Celsius-fokos, magas ásványianyag-tartalmú vizet hoztak a felszínre. A vegyelemzések, rétegvizsgálatok megállapították, hogy egy évmilliók óta szunnyadó, triász-kori őstenger tört a felszínre. Pávai Vajna papírra vetette egy legenda első fejezetét.

Az első ideiglenes strandfürdőt, egy lépcsőzetesen mélyülő medencét, ún. „fakosarat” Mándoki Imre építette. 1929 tavaszán a karcagiak és a környékbbeliek hada kereste fel a gyógyító erejű „csodaforrást”. 1935-ben elkészült a gyógyvíz elemzése is: a Pénzügyminisztérium Bányászati Osztályának véleménye szerint a víz gyengén alkalikus, erősen konyhasós, jódos, brómos hévíz. "A mért abszolút értékek alapján, mivel a maradék

anyagok nagyobb töménységben, mennyiségben fordulnak elő benne, a bereki gyógyvíz értékesebbnek tekintendő mind a szoboszlói, mind a debreceni hévíznél."

A harmincas évek végére a gyógyvíz már országos hírnévnek örvendett. A sok látogató elvitte a fürdő jó hírét. 1941-ben egy 40 x 20 m-es medencét építettek, melyet középen egy betonfallal kettéválasztottak és körben ülésre alkalmas lépcsőszerűséget képeztek ki (mai ikermedence). Ezzel jelentősen megnőtt a fürdő befogadóképessége. A berekfürdői strand a mai arculatát az 50-es évek végén, a 60-as évek elején történő felújítási munkálatok során kapta. Ekkor nem csak az addig meglévő medencéket újították fel, hanem új medencéket is építettek, mint pl. egy gyermekmedencét és egy úszómedencét. A strand területén elkezdtek a parkosítási munkákat is, melynek eredményeként virágokat és fákat telepítettek a fürdő területén, így növelve az árnyékos részeket. Ezek a ma már félévszázados fák, hús árnyékukkal különös egyediséget biztosítanak a helynek. A 70-es években a nyaralók gombamód szaporodtak, egyre többen ismerték fel Berek adottságait. Vizét Dr. Hajdu Lajos kérelmére 1974-ben hivatalosan is gyógyvízzé nyilvánították. A Kunmadarasi reptér és szovjet katonai bázis közelsége (4 km) azonban rányomta bélyegét a község fejlődésére. Mivel az akkori politikai rendszer a katonai titoktartásra hivatkozva nem szívesen látott idegeneket a környéken, Berekfürdő fejlődése megtorpant. Majd az 1992-ben önállóvá vált település vezetése hagyta kihasználatlanul a nagyobb fejlesztési lehetőségeket, egészen 2014. nyaráig, amikor is Berekfürdő történetének legnagyobb beruházása indulhatott meg. Letették az alapkövét egy új fedett gyógyfürdőnek és egy élményelemekkel gazdagított ifjúsági medencének.

5. Indoklás a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéktárba történő felvétel mellett

Magyarország különösen gazdag gyógyvizekben. Termál- és gyógyvíz készletei alapján Európa országai közül egyedülálló, a világon pedig az 5. helyet foglalja el, s már a második világháborút megelőző időben is nemzetközi híreik voltak a kapcsolódó gyógyászati szolgáltatásai. A vizek kémiai összetétele és gyógyhatása rendkívül változatos. Az egyes területek gyógyvizei nem teljesen egyformák, így más-más esetekben javasolják, illetve nem ajánlják.

Berekfürdő, Magyarország legrégebben működő híres gyógyvizű fürdői közé tartozik. A fürdőt a mai napig a KIVÁLÓ GYÓGYVÍZ teszi vonzóvá. Jódos, brómos, alkáli- hidrogén-karbonátos, konyhasós összetételével a lúgos

kémhatású vizek közé tartozik. A bársonyos tapintású forró arany az egészséges, de fáradt testnek is visszaadja életerejét, energiával tölti fel. „Ősz napfény ragyogása/ Csillogott a fürdő vizén:/ S bűt feledve, élcelődve/ Derültünk az élet ízén” (Hegyesi János, 1976). Az idézet az irodalmi sétányon található, mely a fürdő egyediségéhez is hozzájárul. Győrfi Lajos, Magyar- Örökség-díjas szobrászművész alkotásai közül kiemelkedik az a hat bronz kócsag, mely egy 2,5 méter magas mészkőtalapzaton áll, amely tetejéről nyáron a víz vízesésként zuhog le. Mellette jobbról és balról 2-2 teknősbéka szájából, illetve mindkét oldalon egy-egy vízisikló szájából ömlik a víz. A felrebbenő bronz kócsagok, melyek egyenként mintegy 50 kilogrammot nyomnak, azóta Berekfürdő és a fürdő jelképévé váltak.

A gyógyvíz kiválóan alkalmas reumatikus eredetű fájdalmak csökkentésére, akut bőrgyógyászati panaszok kezelésére, alkalmas nőgyógyászati problémák orvoslására és sportsérülések, törések utókezelésére. Mindezek mellett dietetikailag kimutatottan ivókúrára is kiváló, csökkenti a savtúltengésből adódó gyomorégést, jódtartalma révén enyhíti a gyomorpanaszokat.

5 db kültéri gyógymedencével, egy 50 m hosszú vízforgató berendezéssel ellátott úszómedencével, valamint egy gyönyörű kialakítású gyermekmedencével rendelkezik, ami remélhetőleg 2015-re kiegészül egy kültéri, 500 m² vízfelületű ifjúsági élménymedencével. A 2 db fedett medence, teljesen megújulva, még egy gyermek és egy fekvőpados élménymedencével bővül. Tehát a létesítmény a hideg időszakokban is minden vágyat kielégítő medencefürdőzést, már a XXI. század igényeinek maximálisan megfelelő szinten teszi lehetővé.

A gyógy turizmus a világ egyik legdinamikusabban fejlődő üzletága. A csodálatos hatású gyógyvíz az 1100 lakosú község számára az egyetlen kitörési pontot jelentheti. De a Tisza-tavi régió és hazánk számára is hatalmas érték. Berekfürdő különleges fejlődési pálya előtt áll, ami jótékony hatással bírhat nem csak az évente idelátogató hazai és külföldi vendégek ezreinek egészségi állapotára, hanem az itt élők gazdasági helyzetére is, hisz új munkahelyek létesülhetnek általa.

A „berek-i gyógyvíz”-et összetétele, Berekfürdő története, a strand egyedisége, a gyógy turizmusban rejlő fejlesztési lehetőségek kiaknázásának elősegítésére, a fürdő színvonalának és minőségének fenntartása és javítása érdekében javasoljuk a JNSZ Megyei értékek gyűjteményébe.

”Ha az ember megfürdik ebben a csodálatos gyógyvízben, teste, lelke könnyebbé válik, és úgy érzi mintha a Jóisten magához ölelné.”

Ez a kis ékszerdoboz az ország büszkesége, ez igazán érték.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- <http://www.berekfurdo.hu/?module=news&fname=tortenelem>
- <https://orszaginfo.magyarorszag.hu/informaciok/turizmus/gyogyturizmus.html>
- <http://furdo.berekfurdo.hu/>
- <http://karpatmedence.net/tarsadalomneprajz/torteneti-neprajz/411-a-bereki-hforras-strandfurd-tortenete>
- A Bereki hőforrás strandfürdő története Nagy Molnár Miklós, J-N-Szolnok Megyei Múzeumok XI. kötete, Szolnok, 1999.
- Berekfürdő, 80 éves a legendás bereki gyógyvíz (katalógus, Berek- Vízkft)

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.berekfurdo.hu

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés g) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

(2014. december 30.)

MEGYEI ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁGHOZ FELTERJESZTÉS

BEREKI GYÓGYVÍZ

Pávai-Vajna Ferenc főgeológus vezetésével 1927. augusztus 22-én megkezdődött a fúrás Bereken. Öt hónappal később 1928. január 24-én délelőtti óriási dörrenéssel 626 m. mélységből kitört a kút. Az 50 Celsius fokú forró víz mintegy 80 méterre szállt ki a felületre.

1941. nyarán elkészült a 40 x 20 méteres, középen két részre osztott betonozott („iker”) medence. Ekkor derült ki, hogy a másfél évtizede feltárt gyógyhatású víz még nincs gyógyvízzé, a fürdő gyógyfürdővé nyilvánítva. A Bereki gyógy és strandfürdőt az Egészségügyi Minisztérium 1974. december 30-án 654/Gyf/1974. számú határozatával a Karcag – Berekfürdő I. és II. számú hévíz-kutak vizeit elismert gyógyvízzé-minősítését engedélyezte.

Berekfürdő 1992-ig Karcaghoz tartozott, azóta önálló község.

Napjainkban is sűrűn látogatott gyógyfürdő, jelenleg 7 medencével működik, ami a komplex fürdőfejlesztés kapcsán 2015. május második felétől a fedett medence felújításával és egy új ifjúsági medence megépítésével fog üzemelni.

Kérjük a fent leírtak alapján a Megyei Értéktár Bizottságnál bejegyezni.